

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

ZATWIERDZAM

**KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

Andrzej Bartkowiak
.....
nadbryg. Andrzej BARTKOWIAK

**PROGRAM
SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
RATOWNIKÓW WYSOKOŚCIOWYCH KSRG**

Warszawa, *9.04.* 2021 r.

Opracowanie merytoryczne:

- bryg. Tomasz Traciński – SA PSP Kraków
- st. kpt. w st. spocz. Dariusz Stańczak
- mł. kpt. Mateusz Targosz – KM PSP Kraków
- asp. Rafał Migas – KM PSP Wrocław
- asp. Michał Konarski – KW PSP Katowice
- mł. asp. Marcin Kruk – KM PSP m. st. Warszawy

Konsultacje merytoryczne:

- Instruktorzy i starsi instruktorzy ratownictwa wysokościowego KSRG

Konsultacje metodyczne:

- mgr Magdalena Stajszczak – KG PSP
- mł. bryg. Paweł Brunecki – KG PSP

Niniejszy program powstał na podstawie ewaluacji „Programu szkolenia młodszych ratowników wysokościowych ksrgr” zatwierdzonego przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w dniu 22 kwietnia 2014 r. i zastępuje wyżej wymieniony program.

Spis treści

I.	ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE	4
1.	Cel szkolenia	4
2.	Sylwetka absolwenta	4
3.	Warunki przyjęcia na szkolenie	4
4.	Uprawnienia absolwenta	5
II.	REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	6
1.	Organizacja szkolenia.....	6
2.	Zalecenia i wskazówki metodyczne	8
3.	Plan nauczania	10
III.	TREŚCI KSZTAŁCENIA.....	11
1.	Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg – 1T	11
2.	Sprzęt ratowniczy wykorzystywany w działaniach ratownictwa wysokościowego – 2T, 4P	12
3.	Sprzęt pożarniczy w działaniach ratownictwa wysokościowego – 1T, 4P.....	13
4.	Charakterystyka warunków prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego – 2T	14
5.	Techniki ratownictwa wysokościowego – 3T, 20P	15
6.	Kwalifikowana pierwsza pomoc w akcjach ratownictwa wysokościowego – 2T, 2P	17
7.	Łączność w ratownictwie wysokościowym – 1T.....	18
8.	BHP w ratownictwie wysokościowym – 1T	19
9.	Taktyka prowadzenia akcji ratownictwa wysokościowego – 2T, 16P	20
IV.	LITERATURA	22
V.	ZAŁĄCZNIKI.....	23

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest zapoznanie słuchacza ze sprzętem, ratowniczymi technikami linowymi oraz taktyką prowadzenia działań ratowniczych – wykorzystywanymi w ratownictwie wysokościowym (bez użycia śmigłowca) w ksrg.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a) w sferze poznawczej:
 - opisywać zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg,
 - opisywać zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia działań ratowniczych – na wysokości,
 - opisywać budowę, zasadę działania oraz kontroli bieżącej i konserwacji sprzętu ratownictwa wysokościowego,
 - opisywać zasady budowy, doboru oraz obsługi technik i układów do zaistniałych sytuacji,
 - opisywać zasady taktyki stosowanej w ratownictwie wysokościowym w zakresie ogólnym i w odniesieniu do typowych wariantów akcji ratowniczych,
- b) w sferze praktycznej, umieć:
 - dobierać sprzęt do zastosowanych technik,
 - obsługiwać sprzęt ratownictwa wysokościowego,
 - kontrolować na bieżąco i konserwować sprzęt ratownictwa wysokościowego,
 - budować i obsługiwać układy ratownicze,
 - stosować założenia taktyki w ratownictwie wysokościowym,
 - świadomie stosować zasady bezpieczeństwa podczas działań ratownictwa wysokościowego,
- c) w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:
 - odpowiedzialności w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa działań w ratownictwie wysokościowym,
 - przekonania o roli ratownictwa wysokościowego w skutecznym przeprowadzeniu akcji ratowniczych w sytuacjach tego wymagających, po prawidłowo przeprowadzonej ocenie sytuacji ratowniczej.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Warunkiem przyjęcia na szkolenie jest skierowanie, którego wzór określa załącznik nr 1, potwierdzające określone w skierowaniu wymagania.

Na szkolenie słuchacz przyjeżdża ze strojem (adekwatnym do warunków pogodowych) i sprzętem zgodnym z wymogami „Minimalnego wyposażenia indywidualnego ratownika wysokościowego” (załącznik nr 5, tabela pierwsza, „Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg”).

W szkoleniu mogą również uczestniczyć przedstawiciele innych służb, na zasadach określonych przez organizatora szkolenia, z zastrzeżeniem, że osoby te po zakończeniu szkolenia nie otrzymują tytułu ratownika wysokościowego KSRG, a jedynie zaświadczenie o ukończeniu szkolenia.

4. Uprawnienia absolwenta

Absolwent szkolenia otrzymuje tytuł ratownika wysokościowego KSRG oraz posiada uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu ratownictwa wysokościowego w ramach działań prowadzonych przez specjalistyczne grupy ratownictwa wysokościowego ksrg (bez użycia śmigłowca).

Absolwent szkolenia może prowadzić:

- zajęcia z doskonalenia zawodowego dla członków specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego ksrg,
- zajęcia dydaktyczne na szkoleniu dla młodszych ratowników wysokościowych KSRG, na zasadach określonych w „Programie szkolenia specjalistycznego młodszych ratowników wysokościowych ksrg”.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a. Szkolenie realizowane jest w:
 - szkołach Państwowej Straży Pożarnej,
 - ośrodkach szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b. Do prowadzenia zajęć dydaktycznych uprawnieni są instruktorzy/starsi instruktorzy ratownictwa wysokościowego KSRG, którzy znaleźli się w wykazie kadry przewidzianej do prowadzenia szkoleń na dany rok kalendarzowy.
- c. Osobą odpowiedzialną za prawidłową realizację szkolenia w szkołach PSP lub ośrodkach szkolenia KW PSP jest kierownik szkolenia. Do jego zadań należy:
 - wybór kadry dydaktycznej,
 - opracowanie w porozumieniu z kadrą dydaktyczną szczegółowego planu szkolenia,
 - uzgodnienia z właścicielami obiektów, uzyskanie zgód na użycie oraz zasad wykorzystania obiektu,
 - przygotowanie sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć,
 - zapewnienie niezbędnego transportu dla całej grupy szkoleniowej w przypadku realizacji szkolenia poza placówką szkoleniową,
 - weryfikacja sprzętu przywiezionego przez uczestników szkolenia,
 - zapewnienie jednego zestawu ratownictwa medycznego R1 z AED do zabezpieczenia medycznego na każdą ćwiczącą grupę podczas zajęć praktycznych,
 - prowadzenie nadzoru nad realizacją programu szkolenia,
 - przygotowanie dokumentacji szkoleniowej.
- d. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
- e. Na realizację programu przewidziano **69 godzin dydaktycznych**:
 - zajęcia dydaktyczne – 61 godzin dydaktycznych,
 - egzamin – 8 godzin dydaktycznych.
- f. Zaleca się, aby zajęcia dydaktyczne realizowane były w dziennym wymiarze do 10 godzin dydaktycznych, z czego maksymalnie 8 godzin zajęć praktycznych.
- g. Warunkiem ukończenia szkolenia jest zaliczenie egzaminu końcowego składającego się z dwóch części – teoretycznej i praktycznej.
- h. Warunkiem przystąpienia do egzaminu końcowego jest obecność na min. 90% zajęć dydaktycznych, w tym w 100% zajęć praktycznych (tj. min 9T i 46P).
- i. Część teoretyczna egzaminu końcowego przeprowadzana jest w formie testu składającego się z zadań zamkniętych i otwartych. Zadania przygotowuje organizator szkolenia na podstawie uzgodnień z instruktorami/starszymi instruktorami ratownictwa wysokościowego KSRG, prowadzącymi zajęcia na szkoleniu. Zaliczenie testu wymaga uzyskania min. 70% maksymalnej liczby punktów możliwych do zdobycia.
- j. Warunkiem przystąpienia do części praktycznej egzaminu końcowego jest zaliczenie części teoretycznej.

- k. Część praktyczna egzaminu końcowego polega na sprawdzeniu umiejętności obsługi sprzętu i znajomości linowych technik ratowniczych. Jest ona realizowana na podstawie zestawu zadań obejmujących:
 - obsługę sprzętu ratowniczego,
 - budowę układów ratowniczych,
 - obsługę układów ratowniczych.
- l. Do oceny obydwu części egzaminu końcowego stosuje się skalę: zaliczył – nie zaliczył. Podstawą oceny końcowej egzaminu praktycznego są zarówno czynniki warunkujące bezpieczeństwo podczas wykonywania zadań egzaminacyjnych, jak i sprawność ich wykonywania.
- m. W razie nie zdania egzaminu końcowego, słuchacz ma prawo do egzaminu poprawkowego, w terminie wyznaczonym przez organizatora egzaminu poprawkowego, jednak nie później niż w ciągu 1 roku od zakończenia szkolenia.
- n. Do egzaminu poprawkowego bez powtarzania szkolenia można przystąpić tylko raz.
- o. W razie nie przystąpienia do egzaminu końcowego z uzasadnionej przyczyny, słuchacz może przystąpić do egzaminu w dodatkowym terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia, jednak nie później niż w ciągu 1 roku od zakończenia szkolenia.
- p. Egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez organizatora szkolenia.
- q. Z przeprowadzonego egzaminu sporządza się „Protokół komisji egzaminacyjnej” zgodny ze wzorem.
- r. Do przeprowadzenia egzaminu poprawkowego stosuje się zasady określone dla egzaminu końcowego.
- s. Słuchacze, którzy ukończyli szkolenie otrzymują zaświadczenie, którego wzór określa załącznik nr 2.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a. Zajęcia teoretyczne powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy.
- b. Zajęcia praktyczne należy prowadzić zgodnie z zasadą, że na jednego instruktora powinno przypadać maksymalnie 6 słuchaczy.
- c. Na pierwszych zajęciach prowadzący szkolenie ma obowiązek przedstawić słuchaczowi:
 - program i zalecaną literaturę,
 - zasady realizacji programu i zaliczenia szkolenia oraz sposób bieżącej kontroli wyników nauczania.
- d. W rozkładzie zajęć dydaktycznych należy uwzględnić korelację tematyczną.
- e. W trakcie szkolenia należy zapewnić warunki do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych m. in. poprzez:
 - przestrzeganie zasad nauczania,
 - łączenie metod asymilacji wiedzy z metodami samodzielnego dochodzenia do wiedzy.
- f. Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
 - poprawną terminologię,
 - wykorzystywanie do ćwiczeń tylko sprzętu sprawnego pod względem technicznym,
 - poprawne wykonywanie czynności,
 - kształtowanie pożądanych umiejętności oraz koniecznych nawyków.
- g. Do prawidłowej realizacji zajęć praktycznych organizator szkolenia **zobowiązany jest** do zapewnienia sprzętu określonego w załączniku nr 3.
- h. Prowadzący zajęcia **może nie dopuścić**, aby słuchacz korzystał podczas szkolenia ze swojego indywidualnego sprzętu (który wykorzystywany jest w macierzystej jednostce), jeżeli budzi on wątpliwości w aspekcie sprawności czy aktualnego badania/przeglądu.
- i. Kadra dydaktyczna powinna stale śledzić przepisy, rynek wydawniczy oraz prasę fachową w celu aktualizowania materiałów niezbędnych do realizacji programu.
- j. W ocenianiu bieżącym dopuszcza się indywidualizację wynikającą ze specyfiki szkolenia i indywidualnych koncepcji dydaktycznych prowadzącego.
- k. W trakcie realizacji szkolenia powinna być dokonywana ocena osiągnięć słuchaczy. Zaleca się stosowanie takich metod kontroli osiągnięć słuchaczy jak pytania ustne czy zadania praktyczne.
- l. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny szkolnej oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne.
- m. Zajęcia praktyczne powinny odbywać się, z zapewnieniem niezbędnego sprzętu, w miejscach, które umożliwiają ich sprawną i bezpieczną realizację.
- n. Zajęcia praktyczne powinny być prowadzone na różnych obiektach pozwalających przybliżyć specyfikę działania specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego tj.: na budynku wysokim, w ciasnej przestrzeni zamkniętej z rozwinięciem pionowym (studnia, szyb techniczny, jaskinia pionowa, itp.), konstrukcji stalowej zewnętrznej (słup energetyczny kratownicowy, dźwig lub zewnętrzna stalowa część komina), obiektach naturalnych lub sztucznych z pionową ścianą. Różnica poziomów odcinka

ratowniczego transportu uszkodzonego powinna wynosić co najmniej 15 m. Dobór obiektów powinien być dokonany przez organizatora szkolenia w miarę możliwości w taki sposób, aby znalazły się tam również obiekty odpowiadające specyfice obszaru działania szkolenych ratowników

- o. Zajęcia praktyczne należy poprzedzić instruktażem wstępnym, w trakcie którego prowadzący zapoznaje słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń, ze sprzętem używanym do realizacji ćwiczenia, omawia ich przebieg oraz przypomina zasady bezpieczeństwa pracy.
- p. W toku ćwiczeń prowadzący kontroluje poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy w ramach instruktażu indywidualnego bądź grupowego.
- q. W instruktażu końcowym (po zakończeniu zajęć praktycznych) prowadzący powinien podsumować zajęcia, przeanalizować najczęściej popełniane błędy, wskazać ich źródło oraz sposób prawidłowego wykonania czynności.
- r. Szczegółowe zalecenia dotyczące realizacji treści kształcenia zawarte są w uwagach przy poszczególnych tematach.

3. Plan nauczania

Lp.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg	1	-	1
2.	Sprzęt ratowniczy wykorzystywany w działaniach ratownictwa wysokościowego	2	4	6
3.	Sprzęt pożarniczy w działaniach ratownictwa wysokościowego	1	4	5
4.	Charakterystyka warunków prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego	2	-	2
5.	Techniki ratownictwa wysokościowego	3	20	23
6.	Kwalifikowana pierwsza pomoc w akcjach ratownictwa wysokościowego	2	2	4
7.	Łączność w ratownictwie wysokościowym	1	-	1
8.	BHP w ratownictwie wysokościowym	1	-	1
9.	Taktyka prowadzenia akcji ratownictwa wysokościowego	2	16	18
RAZEM:		15	46	61

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg – 1T

Materiał nauczania:

Przepisy regulujące zagadnienia ratownictwa wysokościowego w ksrg. Struktura ratownictwa wysokościowego w ksrg. Organizacja i funkcjonowanie SGRW. Organizacja szkoleń w zakresie ratownictwa wysokościowego w ksrg. Struktura funkcjonowania specjalistycznej grupy ratownictwa wysokościowego Państwowej Straży Pożarnej (SGRW) – samodzielnie podejmującej zadania i działania ratownicze, jak i w ramach większych związków taktycznych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wskazać i omówić dokumenty normujące funkcjonowanie ratownictwa wysokościowego w ksrg,
- opisać strukturę ratownictwa wysokościowego w ksrg,
- omówić organizację i funkcjonowanie SGRW,
- omówić zasady organizacji szkoleń w zakresie ratownictwa wysokościowego w ksrg,
- opisać strukturę funkcjonowania SGRW podejmującej działania ratownicze samodzielnie lub w ramach większych związków taktycznych (działania na własnym odcinku bojowym).

2. Sprzęt ratowniczy wykorzystywany w działaniach ratownictwa wysokościowego – 2T, 4P

Materiał nauczania:

Budowa, charakterystyka, zasady użytkowania, kontroli i konserwacji sprzętu ratowniczego. Przyrządy wykorzystywane w linowych układach ratowniczych. Sprzęt wykorzystywany do ewakuacji osób. Sprzęt wykorzystywany do tworzenia punktów stanowiskowych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- opisać charakterystyki techniczne, przeznaczenie i zasady użytkowania sprzętu ratowniczego,
- omówić zasady kontroli i konserwacji sprzętu ratowniczego,
- dobrać przyrządy w zależności od stosowanych układów ratowniczych i technik ratownictwa wysokościowego,
- przygotować sprzęt ratownictwa wysokościowego do działań,
- ocenić prawidłowość przygotowania i obsługi sprzętu ratownictwa wysokościowego przez innego ratownika,
- przeprowadzić kontrolę bieżącą stanu technicznego sprzętu,
- przeprowadzić konserwację sprzętu zgodnie z zaleceniami producenta zawartymi w instrukcji obsługi.

Uwagi dotyczące realizacji tematu:

Sprzęt ratowniczy wymagany na zajęciach praktycznych zawiera załącznik nr 3. Instruktor prowadzący może zdecydować o wprowadzeniu do zajęć praktycznych innego sprzętu ratowniczego, co należy uzależnić od możliwości czasowych, dostępu do sprzętu, jego praktycznych walorów w ratownictwie wysokościowym oraz praktyki stosowania go w ratownictwie wysokościowym.

3. Sprzęt pożarniczy w działaniach ratownictwa wysokościowego – 1T, 4P

Materiał nauczania:

Drabiny wykorzystywane w straży pożarnej. Drabiny mechaniczne, podnośniki hydrauliczne, dźwigi. Sprzęt ochrony układu oddechowego, mierniki skażenia, wentylatory. Narzędzia ratownicze hydrauliczne, elektryczne, spalinowe. Szczególne warunki bhp podczas wykorzystania sprzętu pożarniczego w działaniach ratownictwa wysokościowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić wykorzystanie drabiny do prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego,
- wykorzystać drabiny mechaniczne (podnośniki, dźwigi) do prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego,
- wykorzystać drabiny przenośne w działaniach ratownictwa wysokościowego, jako elementy pomocnicze (punkty stanowiskowe),
- przeprowadzić działania z zakresu ratownictwa wysokościowego w sprzęcie ochrony układu oddechowego,
- wykonać pracę narzędziami ratowniczymi hydraulicznymi, elektrycznymi, spalinowymi podczas prowadzenia działań technikami linowymi,
- omówić możliwości i ograniczenia, wady i zalety wykorzystywania poszczególnych rodzajów i typów sprzętu do działań ratownictwa wysokościowego,
- przedstawić i zastosować zasady bhp, podczas prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego z użyciem sprzętu pożarniczego,
- wykorzystać sprzęt ochrony układu oddechowego, mierniki skażeń oraz wentylatory w działaniach ratownictwa wysokościowego w szczególności podczas akcji w zagłębieniach terenu, studniach.

Uwagi do realizacji tematu:

Instruktor prowadzący zajęcia powinien wykorzystać dostępny sprzęt. Może w oparciu o własną wiedzę i doświadczenie praktyczne omówić inne rodzaje i typy sprzętu. Należy zwrócić uwagę, aby temat przedstawić możliwie wyczerpująco co do sprzętu, który zostanie przedstawiony w trakcie szkolenia, aby jego absolwenci mogli wykorzystać wiedzę i doświadczenie do samodzielnego rozwijania swoich umiejętności.

Szczególną uwagę należy zwrócić na wykorzystanie drabin mechanicznych, podnośników hydraulicznych, dźwigów oraz drabin przenośnych jako punktów stanowiskowych.

4. Charakterystyka warunków prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego – 2T

Materiał nauczania:

Obiekty sztuczne w działaniach ratownictwa wysokościowego. Obiekty naturalne w działaniach ratownictwa wysokościowego. Działania prowadzone w ciasnych przestrzeniach, obiektach zagrożonych wybuchem lub o podwyższonej temperaturze. Działania prowadzone zimą i latem.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić rodzaje obiektów sztucznych oraz podać ich charakterystykę w kontekście warunków jakie stwarzają do prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego,
- wymienić rodzaje obiektów naturalnych oraz podać ich charakterystykę w kontekście warunków jakie stwarzają do prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego,
- omówić specyfikę prowadzenia działań w ciasnych przestrzeniach,
- omówić specyfikę prowadzenia działań w obiektach zagrożonych wybuchem,
- omówić specyfikę prowadzenia działań podczas działań w otoczeniu o podwyższonej temperaturze,
- omówić specyfikę prowadzenia działań zimą i latem,
- scharakteryzować zagrożenia występujące w różnych miejscach prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego i sposoby przeciwdziałania im.

Uwagi do realizacji tematu:

Podczas prowadzenia zajęć należy omówić charakterystyczne obiekty sztuczne: budynki wysokie, dachy, kratownice, słupy, maszty, kominy, turbiny wiatrowe, żurawie wieżowe, studnie, koleje linowe krzesetkowe/gondolowe/kabinowe oraz naturalne: jaskinie, drzewa, kamieniołomy, wykopy i wyrobiska, obiekty skalne. Należy skupić się na specyfice prowadzenia działań oraz występujących zagrożeniach charakterystycznych dla danego obiektu.

Od podstaw należy omówić zagadnienia związane z obiektami, z którymi słuchacze nie mieli wcześniej doświadczeń. Szczególne miejsce można poświęcić obiektom występującym na terenie działania specjalistycznej grupy ratownictwa wysokościowego, z której rekrutują się słuchacze szkolenia.

Podczas realizacji tematu można przedstawić charakterystykę działań na przykładzie analizy wybranych akcji ratowniczych.

5. Techniki ratownictwa wysokościowego – 3T, 20P

Materiał nauczania:

Dobór i wykorzystanie stanowisk ratowniczych na potrzeby poszczególnych układów ratowniczych z uwzględnieniem istniejących warunków prowadzenia działań. Dobór i prowadzenie autoasekuracji i asekuracji ratowników podczas prowadzenia działań ratowniczych przez SGRW. Techniki linowe do ewakuacji:

- układy ratownicze do opuszczania,
- ewakuacja poprzez zjazd z uszkodzonym,
- układy ratownicze do wciągania: bloker, ruchomy bloczek, wielokrążek podstawowy 1:3, wielokrążek 1:4, balans,
- wciągarki,
- kolejki linowe (tyrolki) i liny kierunkowe,

Zastosowanie techniki jednej lub dwóch lin podczas opuszczania i wciągania. Zasady przygotowania uprzęży ewakuacyjnych i noszy do ewakuacji osób uszkodzonych. Techniki ochrony lin w układach ratowniczych: umiejscowienie stanowiska ratowniczego, rolki krawędziowe, osłony, podkładki i odciąg (bloczki). Techniki zmiany kierunku transportu: podczas opuszczania i wciągania oraz „przejście” węzła w układzie do opuszczania i do wciągania. Autoratownictwo z wykorzystaniem liny ratowanego, dotarcie do ratowanego i uwolnienie z przyrządów zaciskowych i zjazdowych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- zdefiniować pojęcia: asekuracji, autoasekuracji, liny poręczowej, asekuracji dolnej i górnej, statycznej i dynamicznej, techniki jednej i dwóch lin,
- dobrać i wykorzystać stanowiska ratownicze na potrzeby poszczególnych układów ratowniczych uwzględniając istniejące warunki terenowe w miejscu prowadzenia działań,
- dobrać oraz poprowadzić autoasekurację i asekurację dla ratowników działających w składzie SGRW,
- zbudować i obsłużyć układy do ewakuacji w technikach linowych:
 - układy ratownicze do opuszczania,
 - układy do ewakuacji poprzez zjazd z uszkodzonym,
 - układy ratownicze do wciągania: bloker, ruchomy bloczek, wielokrążek podstawowy 1:3, wielokrążek 1:4, balans,
 - wciągarki,
 - kolejki linowe (tyrolki) i liny kierunkowe,
- zastosować technikę dwóch lin,
- zastosować technikę jednej liny,
- przygotować uprząże ewakuacyjne i nosze do transportu osób ewakuowanych w zależności od stanu ewakuowanego i zastosowanej techniki ewakuacji,
- dobrać i zastosować ochrony lin w układach ratowniczych: umiejscowienie stanowiska ratowniczego, rolki krawędziowe, osłony, podkładki i odciąg (bloczki),
- przeprowadzić operację zmiany kierunku transportu: podczas opuszczania i wciągania oraz „przejście” węzła w układzie do opuszczania i do wciągania.

Uwagi do realizacji tematu:

W ramach tego zagadnienia można omówić techniki autoratownictwa stosowane w taternictwie powierzchniowym, jaskiniowym, oraz podczas prac na wysokości z zastosowaniem technik linowych.

6. Kwalifikowana pierwsza pomoc w akcjach ratownictwa wysokościowego – 2T, 2P

Materiał nauczania:

Charakterystyka obrażeń osób poszkodowanych w akcjach ratownictwa wysokościowego. Przygotowanie do ewakuacji w noszach i uprząży ewakuacyjnej. Ewakuacja poszkodowanego w noszach (opcjonalnie zaopatrzonego w zestaw do tlenoterapii, i ogrzewacz). Ochrona, opieka i stała kontrola stanu poszkodowanego w miejscu trudno dostępnym i podczas ewakuacji. Współpraca ratowników z ZRM podczas akcji ratownictwa wysokościowego. Zachowania ludzi w sytuacji zagrożenia związanego z ekspozycją lub ograniczoną przestrzenią. Sposoby oddziaływania ratowników na osoby pojedyncze poddane negatywnym czynnikom fizycznym i psychicznym podczas akcji ratownictwa wysokościowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić obrażenia typowe dla osób poszkodowanych w akcjach ratownictwa wysokościowego,
- omówić zasady i sposoby zabezpieczania poszkodowanego na miejscu zdarzenia w typowych obrażeniach i warunkach prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego,
- opisać czynności związane z przygotowaniem osoby poszkodowanej do ewakuacji,
- omówić zadania ratownika towarzyszącego poszkodowanemu w trakcie transportu,
- omówić zasady współpracy ratowników SGRW z ZRM,
- zabezpieczyć poszkodowanego w miejscu zdarzenia,
- przygotować poszkodowanego do ewakuacji w noszach lub uprząży ewakuacyjnej uwzględniając jego stan psychofizyczny,
- udzielić wsparcia psychicznego poszkodowanemu przed i podczas ewakuacji (ochrona, opieka, kontrola stanu),
- współpracować z ZRM,
- omówić zachowanie się ludzi w sytuacji zagrożenia związanego z ekspozycją lub ograniczoną przestrzenią,
- przedstawić sposoby oddziaływania ratownika na osoby pojedyncze znajdujące się w sytuacji zagrożenia w warunkach akcji ratownictwa wysokościowego.

Uwagi do realizacji tematu:

W miarę możliwości należy zapewnić udział w tych zajęciach lekarza lub ratownika medycznego jako wykładowcy współprowadzącego.

Omówione podczas tych zajęć elementy ratownictwa medycznego należy stosować podczas pozorowanych akcji ratowniczych. Przynajmniej jedna pozorowana akcja ratownicza powinna zawierać całą procedurę medyczną, wybraną przez instruktora, w zależności od rodzaju dostępnego obiektu oraz ewentualnie obecności na zajęciach lekarza lub ratownika medycznego.

Zjazd technikami awaryjnymi należy prowadzić z wysokości do 10 m po nabyciu umiejętności pewnego i sprawnego zjazdu z autoasekuracją. Zjazd technikami awaryjnymi może być prowadzone bez autoasekuracji lub z dodatkową asekuracją z dołu.

7. Łączność w ratownictwie wysokościowym – 1T

Materiał nauczania:

Znaczenie łączności w ratownictwie wysokościowym. Sposoby i środki łączności: radiowa, przewodowa, gestowa. Zasady prowadzenia łączności w ratownictwie wysokościowym.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić znaczenie łączności w ratownictwie wysokościowym,
- wymienić sposoby i środki łączności szczególnie przydatne w ratownictwie wysokościowym,
- przedstawić podstawowe zasady prowadzenia łączności w ratownictwie wysokościowym.

8. BHP w ratownictwie wysokościowym – 1T

Materiał nauczania:

Zasady BHP w ratownictwie wysokościowym w świetle obowiązujących przepisów. Wpływ cech osobowości ratownika na bezpieczeństwo własne i osób ratowanych. Przygotowanie psychofizyczne ratownika. Wyszkolenie i doświadczenie zawodowe ratownika.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zasady BHP w ratownictwie wysokościowym,
- omówić wpływ cech osobowości ratownika na bezpieczeństwo własne i osób ratowanych,
- omówić wpływ sprawności psychofizycznej ratownika na bezpieczeństwo,
- omówić wpływ doświadczenia zawodowego ratownika na bezpieczeństwo.

9. Taktyka prowadzenia akcji ratownictwa wysokościowego – 2T, 16P

Materiał nauczania:

Przyjęcie zgłoszenia z uwzględnieniem specyfiki prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego. Wybór drogi i sposobu dotarcia do miejsca zdarzenia. Techniki pokonywania trudności w docieraniu ratowników do miejsca zdarzenia (poszkodowanego). Zabezpieczenie poszkodowanego i miejsca zdarzenia. Współpraca ratowników na stanowiskach i odcinkach ratowniczych. Zwinięcie odcinków ratowniczych, stanowisk i sprzętu. Zabezpieczenie miejsca, obiektu, terenu objętego działaniem ratowniczym.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wyjaśnić znaczenie dla ratownictwa wysokościowego specyficznych cech sposobu przyjęcia zgłoszenia, znajomości terenu i obiektu, wywiadu i rozpoznania,
- omówić rodzaj funkcji i zadań w SGRW podejmującej działanie ratownicze,
- omówić techniki pokonywania trudności w docieraniu ratowników do miejsca zdarzenia, w tym wybór drogi i sposobu dotarcia do miejsca zdarzenia (poszkodowanego),
- przedstawić sposoby zabezpieczenia poszkodowanego i miejsca zdarzenia opierając się na różnych typowych warunkach prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego,
- omówić zasady doboru sposobu ewakuacji w zależności od stanu poszkodowanego,
- przeprowadzić wywiad i rozpoznanie na miejscu zdarzenia,
- scharakteryzować funkcje i zadania w SGRW, w trakcie prowadzonych działań ratowniczych
- wykonać zadania stosownie do pełnionych funkcji w SGRW,
- wybrać drogi i sposoby dotarcia do miejsca zdarzenia,
- wybrać sposób i drogę ewakuacji,
- zwinąć odcinki ratownicze, stanowiska, sprzęt i zabezpieczyć teren objęty działaniem ratowniczym po akcji,
- prowadzić na bieżąco kontrolę wykonywanych czynności oraz ocenić przeprowadzone działania.

Uwagi do realizacji tematu:

Podczas realizacji zajęć należy przeprowadzić co najmniej pięć pełnych, realizowanych zgodnie z zasadami taktyki ratowniczej, pozorowanych akcji w formie ćwiczeń taktyczno-bojowych na wybranych obiektach. Wśród tych obiektów powinny znaleźć się:

- budynek,
- studnia (lub inny obiekt o podobnych warunkach prowadzenia działań),
- konstrukcja kratownicowa (np.: słup energetyczny kratownicowy, dźwig, maszt, zewnętrzna stalowa część komina),
- obiekt naturalny lub sztuczny z pionową ścianą.
- drzewo.

Podczas prowadzenia ćwiczebnych akcji należy połączyć wszystkie elementy bloków tematycznych powodując jak największe urealnienie wykonywanych ćwiczeń.

Różnica poziomów na odcinku ratowniczym powinna wynosić co najmniej 15 m.

W co najmniej jednym ćwiczeniu należy: wykorzystać technikę kolejki linowej (tyrolkę), użyć sprzęt ochrony dróg oddechowych (w ciasnej przestrzeni zamkniętej), w warunkach ograniczonej widoczności, przeprowadzić ewakuację poprzez zjazd z uszkodowanym.

W co najmniej dwóch ćwiczeniach należy użyć: techniki z układem wyciągowym, techniki z układem do opuszczania, uprzęży ewakuacyjnej.

W co najmniej trzech ćwiczeniach należy użyć noszy ratowniczych.

W co najmniej pięciu ćwiczeniach należy przeprowadzić symulowaną akcję ratowniczą z odpowiednią pozoracją uszkodowanego umożliwiającą zastosowanie procedur kwalifikowanej pierwszej pomocy i dokonanie ich oceny.

W trakcie szkolenia należy wykorzystać zarówno technikę dwóch oraz jednej liny.

Podczas wszystkich ćwiczeń należy wykorzystywać do transportu pozoranta lub manekina

o proporcjonalnym ciężarze.

W czasie zajęć należy omówić charakterystyczne cechy prowadzenia akcji:

- w budynkach wielokondygnacyjnych (w tym uwzględnić możliwości działania SGRW w warunkach pożaru),*
- na dachach,*
- w studniach, szybach i kanałach technicznych, w kominach (wewnątrz),*
- na masztach, słupach, antenach, kominach, kolejach linowych,*
- na żurawiach wieżowych,*
- na turbinach wiatrowych,*
- w kamieniołomach i w terenie skalnym,*
- w jaskiniach,*
- na drzewach,*
- podczas klęsk żywiołowych,*
- podczas katastrof technicznych.*

Sposoby zabezpieczenia uszkodowanego i miejsca zdarzenia należy przedstawić w różnych typowych warunkach prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego.

Przy omawianiu przedmiotowych zagadnień można skorzystać z analiz akcji.

W trakcie realizacji tego tematu należy zasygnalizować słuchaczom zagadnienia związane ze specyfiką dowodzenia akcjami ratownictwa wysokościowego oraz zasadami rozdziału funkcji i zadań w SGRW podczas prowadzenia działań.

IV. LITERATURA

Poniższe pozycje należy traktować jako materiał pomocniczy. Od instruktora wymagane jest krytyczne podejście do zawartych w nim treści. Niektóre z nich nie są zgodne z „Zasadami organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg”. Prowadzący wykłady powinien na zajęciach zwrócić na to uwagę.

1. „Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg”, wrzesień 2020 r.
2. David J. Fasulo „Wspinaczka – asekuracja i autoratownictwo”, Eremis, Warszawa 2004 r.
3. Allen Fyffe & Iain Peter „Podręcznik wspinaczki” Galaktyka, Łódź 1999 r.
4. Garth Hattingh „Wspinaczka – poradnik” Galaktyka, Łódź 1999 r.
5. S. Peter Lewis i Dan Cauthorn „Wspinaczka”, Eremis, Warszawa 2001 r.
6. Craig Luebben „Wspinaczka w skale”, Galaktyka, 2006 r.
7. Georges Marbach i Bernard Tourte „Techniques de la speleologie alpinie” EXPE, Pont – en – Royans 2000 r.
8. Pit Schubert „Bezpieczeństwo i ryzyko w skale i lodzie” Sklep Podróżnika, Warszawa 2011 r.
9. Wacław Sonelski „W skale”, Alma-Press, 1994 r.
10. Wacław Sonelski „Sztuka wiązania węzłów”, STAPIS, Katowice 1995 r.
11. Speleo Secours Francais „Cave rescuer`s manual”, EXPE, Pont – en – Royans 2006 r.
12. Speleo Secours Francais „Podręcznik ratownika jaskiniowego” Lama, Warszawa 2002 r.
13. Krzysztof Treter „Wspinaczka skalna” Pascal, 2005 r.
14. Materiał szkoleniowy – DVD EUSR.
15. „Ratownictwo wysokościowe w KSRG”, kwartalnik CNBOP nr 2/2008
16. „Działania ratownicze w ograniczonych przestrzeniach”, kwartalnik CNBOP nr 3/2009
17. Tatarnik – czasopismo, organ Polskiego Związku Alpinizmu.
18. Jaskinie – czasopismo, organ Komisji Tatarnictwa Jaskiniowego Polskiego Związku Alpinizmu.
19. Polskie Normy, instrukcje producentów sprzętu.

V. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

.....
(pieczęć jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka delegująca

Nazwa

Adres

Tel./Fax

Kieruję Pana/ Panią.....

(stopień, imię i nazwisko)

Nr identyfikacyjny/ewidencyjny PSP*

na szkolenie specjalistyczne ratowników wysokościowych ksrg

realizowane w dniach w

Oświadczam, że kierowany/-a:

- a) posiada tytuł młodszego ratownika wysokościowego KSRG,
- b) posiada kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodne z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- c) posiada kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia,
- d) stawia się na szkolenie wyposażony we wskazany sprzęt ratownictwa wysokościowego z udokumentowanym aktualnym przeglądem okresowym,
- e) posiada ubiór umożliwiający realizację szkolenia, zgodny z załącznikiem nr 5 do „Zasad organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg”,

oraz

w przypadku strażaka PSP – kierowany/-a:

- f) nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi,
- g) posiada orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia.

w przypadku strażaka ratownika OSP – kierowany/-a posiada:

- f) zaświadczenie lekarskie potwierdzające możliwość udziału w działaniach ratowniczych,
- g) ważne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis przełożonego uprawnionego do mianowania)**

W przypadku strażak ratownik OSP:

* - należy podać datę i miejsce urodzenia

** - lub imię, nazwisko i pieczęć przedstawiciela Urzędu Gminy albo Naczelnika OSP.

.....
(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....
(stopień, imię i nazwisko)

Nr identyfikacyjny/ewidencyjny PSP*

ukończył ...

szkolenie specjalistyczne ratowników wysokościowych ksrg

przeprowadzone w

w okresie od r. do r.

według programu z dnia

zatwierdzonego przez

.....

i

uzyskał... tytuł ratownika wysokościowego KSRG

....., dniar.
(miejscowość)

Nr.....

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

* - w przypadku strażaków ratowników OSP należy podać datę i miejsce urodzenia

Lp.	Tematyka zajęć	T	P	R
1.	Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w KSRG	1	-	1
2.	Sprzęt ratowniczy wykorzystywany w działaniach ratownictwa wysokościowego	2	4	6
3.	Sprzęt pożarniczy w działaniach ratownictwa wysokościowego	1	4	5
4.	Charakterystyka warunków prowadzenia działań ratownictwa wysokościowego	2	-	2
5.	Techniki ratownictwa wysokościowego	3	20	23
6.	Kwalifikowana pierwsza pomoc w akcjach ratownictwa wysokościowego	2	2	4
7.	Łączność w ratownictwie wysokościowym	1	-	1
8.	BHP w ratownictwie wysokościowym	1	-	1
9.	Taktyka prowadzenia akcji ratownictwa wysokościowego	2	16	18
	RAZEM	15	46	61

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

**Wykaz sprzętu niezbędnego do realizacji
„Szkolenia specjalistycznego ratowników wysokościowych ksrg”
na każdą 6 osobową grupę szkoleniową**

Lp.	Rodzaj sprzętu	Liczba
1.	Lina statyczna/półstatyczna (10 - 11 mm) 50 m w worze	6 szt.
2.	Lina statyczna/półstatyczna (10 - 11 mm) 100 m w worze	3 szt.
3.	Lina statyczna/półstatyczna (10 - 11 mm) 5-10 m w worze	6 szt.
4.	Przyrząd asekuracyjny	1 szt.
5.	Przyrząd autoasekuracyjny	2 szt.
6.	Pętla szyta z taśm o dł. ok 60 i 150 cm	36 szt.
7.	Pętla stalowa	4 szt.
8.	Ośłona ochronna na linę	6 szt.
9.	Zabezpieczenie krawędzi	2 szt.
10.	Lonża regulowana	3 szt.
11.	Lonża regulowana dedykowana do drzew	1 szt.
12.	Lonża typu Y z amortyzatorem z karabinkiem o dużym prześwicie	2 szt.
13.	Przyrząd do opuszczania/zjazd	2 szt.
14.	Rolka krawędziowa	2 szt.
15.	Bloczek ratowniczy	6 szt.
16.	Bloczek ratowniczy podwójny	2 szt. *
17.	Bloczek z blokadą	3 szt.
18.	Element łączący obrotowy	1 szt.
19.	Przyrząd zaciskowy (do budowy układów ratowniczych)	6 szt.
20.	Drzewołazy	1 kpl.
21.	Worek-na sprzęt	6 szt.
22.	Trójnóg ratowniczy	1 szt. *
23.	Ćwiczebny zestaw ratownictwa medycznego R1 (plecak)**	1 szt.
24.	Nosze	1 szt. *
25.	Nosze do ewakuacji w ciasnych przestrzeniach	1 szt. *
26.	Wciągarka ratownicza ręczna do liny z tworzyw sztucznych	1 szt. *
27.	Uprząż/trójkąt ewakuacyjny	2 szt.
28.	Płytki stanowiskowa	1 szt.
29.	Manekin o wadze ok. 60-80 kg	1 szt. *
30.	Radiotelefon nasobny z wyposażeniem dla ratownika	6 szt.
31.	Drabina przenośna	1 szt. *
32.	Podręczny sprzęt burzący (np. bosak lekki – stalowy, topór ciężki, Inopur)	1 szt. *
33.	Aparat powietrzny nadciśnieniowy z butlą kompozytową i czujnikiem ruchu	2 kpl. *
34.	Detektor wielogazowy	1 szt. *

OBIEKTY DO ĆWICZEŃ

Zajęcia podczas szkolenia powinny być prowadzone na obiektach szkoleniowych typu:

- ściana ćwiczeń,
- wieża do ćwiczeń pożarniczych,
- obiekty naturalne lub sztuczne o rozwinięciu poziomo – pionowym (np. szymb, sztolnia, jaskinia, kanał, studnia),
- obiekty o konstrukcji kratownicowej,
- dach budynku.

* - niezależnie od liczebności grupy

** - bieżące odtworzenie wyposażenia należy do organizatora ćwiczeń (po każdym epizodzie)

Szczegółowe parametry sprzętu określają „Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym”.

Ponadto w celu właściwej realizacji treści programowych organizator szkolenia zobowiązany jest zapewnić poniższy sprzęt na każdą 6 osobową grupę szkoleniową.

Lp.	Rodzaj sprzętu	Liczba	Uwagi
1.	Lina dynamiczna pojedyncza 50 m w worze	1 szt.	Spełniający wymogi normy PN-EN 892
2.	Asymetryczny karabinek z zabezpieczeniem	36 szt.	Spełniający wymogi normy PN-EN 362
3.	Karabinek owalny z zabezpieczeniem	6 szt.	Spełniający wymogi normy PN-EN 362
4.	Karabinek typu HMS z zabezpieczeniem	6 szt.	Spełniający wymogi normy PN-EN 362
5.	Karabinek stalowy z zabezpieczeniem	6 szt.	Spełniający wymogi normy PN-EN 362
6.	Przyrząd do opuszczania i wyciągania	2 szt.	CE-EN 341 typ 2 klasa A, CE-EN 12841 typ C
7.	Punkty stanowiskowe: * - kotwy rozporowe - kotwy demontowalne - plakietki - ringi	4 szt. 2 szt. 2 szt. 2 szt.	EN 959 (kompatybilne z plakietkami i ringami) EN 795 B EN 795 A (adekwatne do kotw rozporowych) EN 795 A (adekwatne do kotw rozporowych)
8.	Wiertarka udarowa akumulatorowa z wiertłami dostosowanymi do używanych kotew, młotek, wężyk do czyszczenia otworów, klucz do przykręcania plakietek*	1 klp.	kompatybilny z elementami punktów stanowiskowych

* - tylko i wyłącznie w przypadku gdy organizator zapewni obiekt do ćwiczeń z tego rodzaju sprzętem